

Dutch compound sentences: conjunctions (en, maar, want, omdat, dat) and word order

Dutch joins two sentences in two ways. Four words (en, maar, want and of) put two main clauses side by side, and the word order does not change. All the other joining words (omdat, dat, als, toen, terwijl and about fifteen more) turn the second part into a sub-clause, and in a sub-clause the verb goes to the end. Here are both groups, what each word means, real sentences from the free texts and ten exercises with the answers.

Two kinds of joining words

A joining word (a conjunction, in Dutch a voegwoord) links two clauses. Dutch has two kinds, and the main thing to know about each is what it does to the verb.

- **Coordinating** (nevenschikkend): en, maar, want, of. Two main clauses side by side. Each keeps its normal word order.

- **Subordinating** (onderschikkend): dat, omdat, als, toen, terwijl and the rest. The second clause becomes a sub-clause, and its verb goes to the end.

The verb-second and verb-last rules themselves are on the page about Dutch word order. This page is about the joining words: which group each one belongs to and what it means.

En, maar, want, of: the word order stays

The four coordinating conjunctions

en

English: and

Example: Ik werk en mijn man studeert.

maar

English: but

Example: Ik werk, maar mijn man studeert.

want

English: because, for

Example: Ik blijf thuis, want ik ben ziek.

of

English: or

Example: Kom je vandaag of kom je morgen?

After these four words a new main clause starts, with its own first place. The joining word stands outside the clause, before that first place. Usually the subject comes first, but anything can, and then the subject follows the verb, as in any main clause.

• **Priya glimlachte, want ze dacht aan de man met de fietshelm.** Priya smiled, because she was thinking of the man with the bike helmet. (De verloren portemonnee)

• **Ze leerde snel Nederlands lezen en schrijven, maar praten vond ze moeilijk.** She learned to read and write Dutch quickly, but she found speaking hard. (Een taalmaatje in de bibliotheek; praten takes the first place, so the verb vond comes before ze)

• **Ze zocht in haar jas en in de fietstas, maar ook daar was hij niet.** She looked in her coat and in her bike bag, but it was not there either. (De verloren portemonnee)

• **Wil je zelf ook een taalmaatje, of wil je vrijwilliger worden?** Do you want a language buddy yourself, or do you want to become a volunteer? (Een taalmaatje in de bibliotheek)

When both clauses have the same subject, en, maar and of can leave out the second one, just as English does: Ze vluchtten naar de zolder of klommen op het dak (they fled to the attic or climbed onto the roof, from De watersnood van 1953). This only works when the second clause would start with that subject: in en morgen kom ik terug, ik has to stay. After want the subject always comes back: Ik blijf thuis, want ik ben ziek, never want ben ziek.

Dus: either order

Dus (so) is not on the list, but it often works like one of the four: Het regent, dus ik blijf thuis. It can also take the first place itself, and then the verb follows it: Het regent, dus blijf ik thuis. Both are correct, and you will read both.

• **Uw adres stond op een brief in de portemonnee, dus ik kom hem even brengen.** Your address was on a letter in the wallet, so I have come to drop it off. (De verloren portemonnee)

• **Maar er komen nog niet genoeg flessen en blikjes terug, dus het doel is nog niet gehaald.** But not enough bottles and cans are coming back yet, so the goal has not been reached yet. (Statiegeld op blikjes en flesjes)

Daarom, toch, dan: not joining words

Some words join two ideas but are not conjunctions: daarom (that is why), toch (still, anyway), dan (then), daarna (after that) and anders (otherwise). When one of them starts the clause, it takes the first place itself, so the verb comes straight after it.

• **Ik ben ziek, daarom blijf ik thuis.** I am sick; that is why I am staying home.

• **Het regent. Toch ga ik fietsen.** It is raining. I am going to cycle anyway.

• **Eerst eten we, dan gaan we wandelen.** First we eat, then we go for a walk.

• **Doe je jas aan, anders krijg je het koud.** Put your coat on, otherwise you will get cold.

Omdat, dat, als and the rest: the verb goes to the end

Every other joining word starts a sub-clause. Inside it the conjugated verb leaves second place and goes to the end; when there are two verbs, both go to the end, in either order (dat hij heeft gewerkt or dat hij gewerkt heeft). These are the ones you meet most:

Subordinating conjunctions: the verb goes to the end

dat

English: that

Example: Ik weet dat hij morgen komt.

omdat

English: because

Example: Ik blijf thuis, omdat ik ziek ben.

als

English: if; when (now, later or every time)

Example: Als het regent, neem ik de bus.

wanneer

English: when (like als, a bit more formal)

Example: Wanneer de winkel dicht is, kun je online bestellen.

toen

English: when (one moment or one period in the past)

Example: Toen ik in Nederland kwam, sprak ik geen Nederlands.

terwijl

English: while; whereas

Example: Ik luister naar de radio terwijl ik kook.

voordat

English: before

Example: Ik eet iets voordat ik naar mijn werk ga.

nadat

English: after

Example: Nadat hij had gegeten, ging hij slapen.

totdat

English: until

Example: Ik wacht totdat de bus komt.

sinds

English: since (time only; for because, use omdat)

Example: Sinds ik hier woon, fiets ik elke dag.

zodra

English: as soon as

Example: Bel me zodra je thuis bent.

hoewel

English: although

Example: Hoewel het koud is, zit ze buiten.

zodat

English: so that

Example: Ik spreek langzaam, zodat je me begrijpt.

of

English: whether, if

Example: Ik weet niet of de winkel open is.

And in the free texts:

- **Buienradar zegt dat het om negen uur droog is.** Buienradar says that it will be dry at nine. (Het weer in Nederland)

- **Pas toen merkte Priya dat ze zijn naam niet wist.** Only then did Priya notice that she did not know his name. (De verloren portemonnee; here toen means then, so the verb follows it, and the sub-clause starts at dat)

- **Dat geld krijg je terug als je het lege blikje of flesje weer inlevert.** You get that money back if you return the empty can or bottle. (Statiegeld op blikjes en flesjes; the separable verb inleveren comes back together at the end)

- **Volgens andere onderzoeken werken teams minder goed samen als ze elkaar weinig zien.** According to other studies, teams work together less well when they rarely see each other. (Thuiswerken: twee meningen)

- **Bij de kaaskraam en op het terras vroeg ze of iemand een portemonnee had gevonden.** At the cheese stall and on the terrace she asked whether anyone had found a wallet. (De verloren portemonnee; two verbs at the end)

- **Hij is meestal open, zodat het zeewater in en uit kan stromen.** It is usually open, so that the seawater can flow in and out. (De watersnood van 1953, about the storm barrier)

The question words (wie, wat, waar, wanneer, waarom, hoe) work the same way when they start a question inside a sentence: Ik weet niet waar hij woont. More on that on the page about Dutch question words.

When the sub-clause comes first

A sub-clause can also open the sentence. Then it counts as the first piece, and the main clause after it starts with its verb. This is the order learners find strangest, and you will see it on every page of a B1 text.

- **Ook als het regent, fietst iedereen.** Even when it rains, everyone cycles. (Een nieuwe fiets)

- **Omdat het regent, blijf ik thuis.** Because it is raining, I am staying at home.

- **Toen ze thuiskwam, was haar portemonnee weg.** When she came home, her wallet was gone.

Want or omdat

Both mean because. The difference is the word order: after want the verb stays second, after omdat it goes to the end. There is a second difference: an omdat-clause can come first in the sentence, a want-clause cannot.

- **Ik blijf thuis, want ik ben ziek.** (want: verb second)
- **Ik blijf thuis, omdat ik ziek ben.** (omdat: verb at the end)
- **Omdat ik ziek ben, blijf ik thuis.** (omdat first: the main clause starts with its verb)
- **Waarom blijf je thuis? Omdat ik ziek ben.** (an answer to waarom starts with omdat, never with want)

When you speak, want is the easy choice, because nothing moves. When you read, expect omdat in writing and in the news, and look for its verb at the end of the clause.

Als, wanneer or toen

English "when" has three Dutch words. Toen is for one moment or one period in the past: Toen ik jong was, woonde ik in Kyiv. For something that happened again and again in the past, Dutch uses als or wanneer: Als ik vroeger ziek was, bleef ik thuis. Als is for now, for later and for things that happen every time: Als ik thuiskom, drink ik thee (every day). Wanneer means the same as als in that use, and it is also the question word: Wanneer kom je? Als has a second meaning, if: Als je wilt, help ik je (if you want, I will help you).

Dat: not left out

English often drops "that": I think he is right. Dutch cannot just drop dat: Ik denk dat hij gelijk heeft, not Ik denk hij heeft gelijk. When zeggen, denken, weten, vinden, hopen, zien or merken is followed by a statement, the statement starts with dat and its verb goes to the end. In speech people also put denk ik after the sentence: Hij heeft gelijk, denk ik.

Dat has other jobs too. It means "that" in dat huis (that house), and it starts a description after a het-word in het huis dat we huren (the house that we rent). The page on de and het explains when you use die and when dat.

Ten exercises

Join the two sentences with the word in brackets. Where it says "start with", put the joining word first. A comma before omdat, als or terwijl is optional. The answers follow.

1. Ik blijf thuis. Ik ben ziek. (omdat)

2. Ik blijf thuis. Ik ben ziek. (want)
3. Het regent. Iedereen fietst. (start with: ook als)
4. Ze weet het. Hij komt morgen. (dat)
5. Hij vraagt het. Is de winkel open? (of)
6. Ik drink koffie. Ik lees de krant. (terwijl)
7. Ze heeft geen auto. Ze fietst. (dus)
8. Ze woonde in Kyiv. Ze was klein. (start with: toen)
9. Je krijgt geld terug. Je levert het blikje in. (als)
10. Ik leer Nederlands. Ik kan met mijn burens praten. (zodat)

Answers

1. Ik blijf thuis, omdat ik ziek ben. Also correct: Omdat ik ziek ben, blijf ik thuis.
2. Ik blijf thuis, want ik ben ziek.
3. Ook als het regent, fietst iedereen. (sub-clause first, then the verb of the main clause)
4. Ze weet dat hij morgen komt. (het drops out: the dat-clause takes its place)
5. Hij vraagt of de winkel open is.
6. Ik drink koffie terwijl ik de krant lees. Also correct: Terwijl ik koffie drink, lees ik de krant. or Ik lees de krant terwijl ik koffie drink.
7. Ze heeft geen auto, dus ze fietst. Or: Ze heeft geen auto, dus fietst ze.
8. Toen ze klein was, woonde ze in Kyiv.
9. Je krijgt geld terug als je het blikje inlevert. (the separable verb comes back together)
Also correct: Als je het blikje inlevert, krijg je geld terug.
10. Ik leer Nederlands, zodat ik met mijn burens kan praten. (two verbs at the end: usually kan praten; praten kan is also correct)

How to read a long sentence

Find the joining word first. If it is en, maar, want or of (meaning or), read on as normal. If it is any other, you are in a sub-clause: jump to the end of the clause, find the verb, then read the clause again with the verb in mind. After a few weeks of reading you stop jumping, because the end of the clause is where you already expect the verb.

A2 texts use few sub-clauses on purpose; B1 texts use them in almost every paragraph. When the A2 texts feel easy, the free B1 texts are the place to practice what this page

teaches.

What is a compound sentence in Dutch?

A sentence with more than one clause, in Dutch a *samengestelde zin*. Two main clauses joined by *en*, *maar*, *want* or *of* are side by side (*nevenschikking*); a main clause with a sub-clause that starts with *omdat*, *dat*, *als* or another subordinating word is a main clause plus a dependent one (*onderschikking*; English grammar calls this a complex sentence). The difference shows in the verb: second place in a main clause, the end in a sub-clause.

Which Dutch conjunctions send the verb to the end?

All of them except *en*, *maar*, *want* and *of* (meaning *or*). *Dus* can go either way, and words like *daarom*, *toch* and *dan* are not joining words at all: when they start a clause, the verb comes straight after them. So *dat*, *omdat*, *als*, *wanneer*, *toen*, *terwijl*, *voordat*, *nadat*, *totdat*, *sinds*, *zodra*, *hoewel*, *zodat* and *of* (in the sense of *whether*) all send the verb to the end, and so do the question words when they start a question inside a sentence.

What is the difference between *want* and *omdat*?

Both mean *because*. After *want* the verb stays second (*Ik blijf thuis, want ik ben ziek*); after *omdat* it goes to the end (*Ik blijf thuis, omdat ik ziek ben*). An *omdat*-clause can also open the sentence (*Omdat ik ziek ben, blijf ik thuis*); a *want*-clause cannot.

Can I leave out *dat*, like that in English?

No. English says *I think he is right*; Dutch says *Ik denk dat hij gelijk heeft*, with the verb at the end. In speech you can also put *denk ik* after the sentence (*Hij heeft gelijk, denk ik*), but you cannot just leave *dat* out. It is one of the most common learner mistakes, and easy to fix once you know it.

What is the difference between *als*, *wanneer* and *toen*?

Toen is for one moment or one period in the past (*Toen ik jong was*). *Als* and *wanneer* are for the present, the future and things that happen every time, also in the past (*Als ik thuiskom, drink ik thee*; *Als ik vroeger ziek was, bleef ik thuis*), and *als* also means *if*. *Wanneer* is also the question word for *when*.